

Dosarul nr. 2rac-162/21

Prima instanță: Judecătoria Orhei, sediul Rezina (jud. D. Cebanița)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. O. Cojocaru, R. Pulbere, A. Pahopol)

DECIZIE

13 octombrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Ala Cobăneanu
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Tiramisa”,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu
Răspundere Limitată „Tiramisa” împotriva Întreprinderii Municipale pentru Achiziții,
Comerț și Piețe cu privire la încasarea datoriei, penalității, dobânzii de întârziere și
cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 02 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a
fost respins apelul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Tiramisa” și a fost
menținută hotărârea din 23 iulie 2020 a Judecătoriei Orhei, sediul Rezina,

constată:

La data de 20 decembrie 2019, SRL „Tiramisa” a depus cerere de chemare în
judecată împotriva Întreprinderii Municipale pentru Achiziții, Comerț și Piețe cu privire
la încasarea datoriei, penalității, dobânzii de întârziere și cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamanta a invocat că la 14 septembrie 2015, în calitate
de furnizor-vânzător de mărfuri, a încheiat cu Întreprinderea Municipală pentru
Achiziții, Comerț și Piețe, în calitate de cumpărător, contractul de vânzare-cumpărare
nr. 10915, prin care s-a obligat să vândă marfa, iar, pârâta să preia bunurile și să achite
costul acestora în termen de 10 zile calendaristice din momentul primirii.

A indicat că potrivit pct. 4.3 din contract, pentru încălcarea termenului de plată,
cumpărătorul va datora penalități de întârziere furnizorului în mărime de 0,1 % pentru
fiecare zi de întârziere. În plus, contractul prevede pe lângă plata penalității contractuale

și plata unei dobânzi de întârziere, calculate conform art. 619 alin. (2) din Codul civil. Părțile au convenit că nu pot fi daune mai puțin de valoarea calculată conform pct. 4.3 din contract.

Reclamanta a susținut că părțile au îndeplinit obligații reciproce în perioada 01 ianuarie 2017 – 31 octombrie 2017, fapt ce se confirmă prin documentele primare contabile, însă, ulterior pârâta a acumulat o datorie în mărime de 95 797,65 de lei. La 19 octombrie 2017 a expediat pârâtei actul de verificare a decontărilor reciproce pentru semnarea acestuia, în termen de 5 zile, însă, deși a fost recepționat la 25 octombrie 2017, nu a fost semnat. Prin urmare, la 06 noiembrie 2017 în adresa pârâtei a fost expediată o pretenție, care de asemenea nu a fost satisfăcută.

A solicitat încasarea din contul Întreprinderii Municipale pentru Achiziții, Comerț și Piețe a datoriei în sumă de 95 797,65 de lei, penalității în sumă de 16 735,47 de lei, dobânzii de întârziere – 13 547,86 de lei și compensarea cheltuielilor de judecată.

Pe parcursul examinării cauzei, reclamanta a depus cerere de concretizare a acțiunii, indicând că la data de 15 ianuarie 2020 pârâta a achitat parțial datoria de bază și anume, suma de 84 319,08 lei, restanța constituind 11 478,57 de lei. Corespunzător, mărimea penalității pentru 180 de zile este de 17 243,56 lei, iar, mărimea dobânzii de întârziere pentru perioada 10 noiembrie 2017 – 24 februarie 2020 este de 32 572,90 de lei.

Prin hotărârea din 23 iulie 2020 a Judecătoriei Orhei, sediul Rezina, acțiunea depusă de SRL „Tiramisa” a fost admisă parțial și s-a încasat din contul Întreprinderii Municipale pentru Achiziții, Comerț și Piețe în beneficiul SRL „Tiramisa” datoria derivată din contractul de vânzare-cumpărare nr. 10915 din 14 septembrie 2015 în mărime de 11 478,57 de lei, suma de 16 735,47 de lei cu titlu de penalitate și cheltuielile pentru taxa de stat în mărime de 3375,99 de lei, proporțional pretențiilor admise din acțiune, în total 31 590,03 lei. În rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 07 august 2020, SRL „Tiramisa” a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii din 23 iulie 2020 a Judecătoriei Orhei, sediul Rezina în partea respingerii pretenției cu privire la încasarea dobânzii de întârziere și emiterea în această parte a unei noi hotărâri, prin care să fie încasată din contul intimății dobânda de întârziere în sumă de 32 572,90 de lei.

Prin decizia din 02 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de SRL „Tiramisa” și a fost menținută hotărârea din 23 iulie 2020 a Judecătoriei Orhei, sediul Rezina.

La data de 06 mai 2021 SRL „Tiramisa” a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe în partea respingerii pretenției cu privire la încasarea dobânzii de întârziere și pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri, prin care să fie încasată din contul intimății dobânda de întârziere în sumă de 32 572,90 de lei.

În motivarea recursului s-a invocat că instanțele ierarhic inferioare neîntemeiat au respins pretenția cu privire la încasarea dobânzii de întârziere pentru perioada 10 noiembrie 2017 – 01 martie 2019, deoarece părțile au convenit la încheierea contractului că, în cazul încălcării termenului de plată a costului bunurilor primite, intimata achită penalitate și la cererea vânzătorului, dobânda de întârziere. În acest caz, legea în vigoare la momentul semnării contractului, prevedea în mod expres că părțile au dreptul să prevadă astfel de sancțiuni pentru întreaga perioadă de întârziere, motiv din care este îndreptățită să solicite încasarea dobânzii de întârziere.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 02 februarie 2021.

Decizia motivată a instanței de apel a fost expediată în adresa SRL „Tiramisa” la data de 04 martie 2021 (f.d. 144), lipsind date cu privire la recepționarea acesteia.

Astfel, recursul declarat la data de 06 mai 2021, este în termen.

La 14 mai 2021, copia recursului a fost expediată în adresa Întreprinderii Municipale pentru Achiziții, Comerț și Piețe, cu înștiințarea despre depunerea referinței (f.d. 167, 169), însă, intimata nu și-a valorificat dreptul respectiv.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 28 iulie 2021 a considerat recursul admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recursul declarat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea parțială a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe și pronunțarea în partea casată a unei noi hotărâri, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

În conformitate cu art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În conformitate cu art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea

acțiunii.

Din suportul probator prezent la actele cauzei rezultă că la 14 septembrie 2015, între SRL „Tiramisa” în calitate de furnizor și Întreprinderea Municipală pentru Achiziții, Comerț și Piețe, în calitate de cumpărător, a fost încheiat contractul de vânzare-cumpărare nr. 10915, prin care furnizorul s-a obligat să vândă bunurile indicate în factură, iar, cumpărătorul să preia bunurile și să achite costul acestora în termen de 10 zile calendaristice din momentul primirii (f.d. 11).

Conform pct. 4.3 din contract, pentru încălcarea termenului de plată, cumpărătorul va datora penalități de întârziere furnizorului în mărime de 0,1 % pentru fiecare zi de întârziere, calculată din suma neachitată. Pentru perioada de întârziere, furnizorul poate solicita și dobânzi de întârziere, acestea fiind calculate conform art. 619 alin. (2) din Codul civil, nefiind admisă proba unui prejudiciu mai redus.

Prin somația nr. 267 din 03 noiembrie 2017, SRL „Tiramisa” a solicitat Întreprinderii Municipale pentru Achiziții, Comerț și Piețe să achite datoria acumulată în baza contractului de vânzare-cumpărare nr. 10915 și a facturilor fiscale în mărime totală de 95 797,65 de lei, penalitatea în sumă de 16 735,47 de lei și dobânda de întârziere în sumă de 13 547,86 de lei, în termen de 5 zile din momentul primirii somației (f.d. 45).

Potrivit semnăturii din avizul de recepție, somația a fost recepționată de către Întreprinderea Municipală pentru Achiziții, Comerț și Piețe la data de 10 noiembrie 2017 (f.d. 46).

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată la 20 decembrie 2019, SRL „Tiramisa” a solicitat încasarea din contul Întreprinderii Municipale pentru Achiziții, Comerț și Piețe a datoriei în sumă de 95 797,65 de lei, penalității în sumă de 16 735,47 de lei, dobânzii de întârziere – 13 547,86 de lei și compensarea cheltuielilor de judecată.

Pe parcursul examinării cauzei, SRL „Tiramisa” a depus cerere de concretizare a acțiunii, indicând că la data de 15 ianuarie 2020 Întreprinderea Municipală pentru Achiziții, Comerț și Piețe a achitat parțial datoria de bază și anume, suma de 84 319,08 lei, restanța constituind 11 478,57 de lei. Corespunzător, mărimea penalității pentru 180 de zile este de 17 243,56 lei, iar, mărimea dobânzii de întârziere pentru perioada 10 noiembrie 2017 – 24 februarie 2020 este de 32 572,90 de lei.

Prima instanță, fiind investită cu examinarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia temeiniciei parțiale a acțiunii și a încasat din contul Întreprinderii Municipale pentru Achiziții, Comerț și Piețe în beneficiul SRL „Tiramisa” datoria derivată din contractul de vânzare-cumpărare nr. 10915 din 14 septembrie 2015 în mărime de 11 478,57 de lei, suma de 16 735,47 de lei cu titlu de penalitate și cheltuielile pentru taxa de stat în mărime de 3375,99 de lei, proporțional pretențiilor admise din acțiune, în total 31 590,03 lei. În rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Instanța de apel, fiind învestită cu judecarea apelului declarat de SRL „Tiramisa”, a ajuns la concluzia netemeinicii acestuia și a menținut hotărârea primei instanțe, pe care a considerat-o legală și întemeiată.

Decizia instanței de apel a fost contestată cu recurs de către SRL „Tiramisa”, care și-a exprimat dezacordul cu soluția instanțelor ierarhic inferioare în partea respingerii pretenției cu privire la încasarea dobânzii de întârziere, solicitând pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri, prin care să fie încasată din contul intimat dobânda de întârziere în sumă de 32 572,90 de lei.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Astfel, instanța de recurs va verifica legalitatea deciziei instanței de apel doar în partea respingerii pretenției SRL „Tiramisa” cu privire la încasarea dobânzii de întârziere.

Judecând cauza în ordine de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe urmează a fi casate parțial.

Conform art. 512 alin. (1) din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019), în virtutea raportului obligațional, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestații, iar debitorul este ținut să o execute. Prestația poate consta în a da, a face sau a nu face.

Potrivit art. 572 alin. (2) din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019), obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit.

Din dispozițiile art. 602 alin. (2) din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019), rezultă că, neexecutarea include orice încălcare a obligațiilor, inclusiv executarea necorespunzătoare sau tardivă.

Conform art. 585 din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019), în cazul în care, conform legii sau contractului, obligația este purtătoare de dobândă, se plătește o dobândă egală cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei dacă legea sau contractul nu prevede o altă rată.

Conform art. 619 alin. (2) din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019), în cazul actelor juridice la care nu participă consumatorul, dobânda este de 9 % peste rata dobânzii prevăzută la art. 585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

Se reține că, articolul 619 din Codul civil se aplică în egală măsură atât în relațiile comerciale, cât și în relațiile dintre persoanele fizice. Dobânda de întârziere nu reprezintă o clauză penală legală (penalități de întârziere), deoarece clauza penală se percepe indiferent de natura prestației datorate (pecuniară sau de altă natură).

Dobânda de întârziere este plata pentru folosirea surselor financiare străine, iată

de ce în situații practice creditorul poate pretinde prejudiciul efectiv, venitul ratat, clauza penală, inclusiv penalități de întârziere, cât și dobânda de întârziere, calculată potrivit art. 619 (dacă legea sau contractul nu prevede altă mărime a dobânzii). Creditorul obligației pecuniare nu trebuie să dovedească dauna cauzată prin întârzierea executării, deoarece stabilirea acestor daune se face anticipat, de regulă, în baza art. 619, dacă o lege specială sau contractul părților nu prevăd altă mărime a dobânzii.

Instanța de recurs subliniază că norma de drept sus-citată vine să soluționeze problemele legate de întârzierea executării obligațiilor pecuniare în special în situația de inflație. Simplul fapt al întârzierii executării presupune cauzarea unui prejudiciu a cărui estimare minimă este reglementată prin această normă.

Dobânda de întârziere reprezintă prin sine o varietate a despăgubirilor pentru prejudiciul cauzat, mărimea căror creditorul nu este obligat să o probeze, decât dacă invocă o dobândă de întârziere peste cea indicată în articolul dat.

Din sensul art. 619 din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019) rezultă că dobânda de întârziere pentru întârzierea executării obligațiilor pecuniare curge de drept, chiar dacă nu a fost stabilită prin contractul scris între părți. Pentru curgerea de drept a dobânzilor de întârziere se cer a fi îndeplinite următoarele condiții: obligația debitorului să constea în plata unei sume de bani, obligația să fie lichidă și exigibilă.

Dobânda de întârziere urmează a fi încasată de la data punerii debitorului în întârziere. Punerea debitorului în întârziere constă într-o manifestare de voință din partea creditorului prin care el pretinde executarea obligației unui debitor care tergiversează o executare ce mai este posibilă. Procedura punerii în întârziere nu este reglementată în mod special, de aceea poate rezulta din orice act, notificare, telegramă. Aceasta urmează a fi confirmată prin avizul de recepție din partea debitorului.

În acțiunea sa, SRL „Tiramisa” a solicitat prin prisma art. 619 alin. (2) din Codul civil (în redacția legii până la modificările din 01 martie 2019), încasarea din contul Întreprinderii Municipale pentru Achiziții, Comerț și Piețe a dobânzii de întârziere pentru perioada 10 noiembrie 2017 – 24 februarie 2020 în mărime de 32 572,90 de lei.

Instanțele ierarhic inferioare, respingând această pretenție, au reținut prevederile art. 942 alin. (4) din Codul civil (în redacția din 01 martie 2019), potrivit căroră, în cazul în care s-a stipulat o clauză penală, creditorul poate să ceară, la alegere, fie dobânda de întârziere calculată conform dispozițiilor prezentului articol, fie penalitatea pentru întârziere. Prin urmare, având în vedere că cerințele SRL „Tiramisa” au fost satisfăcute în privința încasării sumei de 16 735,47 lei cu titlu de penalitate, aceasta nu poate pretinde și încasarea dobânzii de întârziere.

Conform art. 7 alin. (4) din Codul civil (în redacția din 01 martie 2019), în cazul situațiilor juridice contractuale în curs de realizare la data intrării în vigoare a legii noi, legea veche va continua să guverneze natura și întinderea drepturilor și obligațiilor părților, precum și orice alte efecte contractuale, dacă legea nouă nu prevede altfel.

Analizând norma citată, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ

lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanțele ierarhic inferioare greșit au respins pretenția recurenteii cu privire la încasarea dobânzii de întârziere, or, până la intrarea în vigoare a modificărilor Codului civil la 01 martie 2019, SRL „Tiramisa” era în drept să solicite încasarea atât a penalității, cât și a dobânzii de întârziere, interdicția legală de cumulare a penalității și dobânzii de întârziere fiind aplicabilă doar după data de 01 martie 2019.

Astfel, SRL „Tiramisa” este în drept să solicite încasarea dobânzii de întârziere de la data punerii intimății în întârziere până la 28 februarie 2019.

Instanța de fond a conchis că Întreprinderea Municipală pentru Achiziții, Comerț și Piețe se consideră pusă în întârziere de la data de 20 noiembrie 2017, urmare a somației din 03 noiembrie 2017, primită de către intimată la 10 noiembrie 2017.

Prin urmare, instanța de recurs consideră necesar de a încasa din contul Întreprinderii Municipale pentru Achiziții, Comerț și Piețe în beneficiul SRL „Tiramisa” dobânda de întârziere pentru perioada 20 noiembrie 2017 – 28 februarie 2019 în sumă de 18 977, 12 lei, conform calculului anexat la materialele cauzei (f.d. 122).

În circumstanțele expuse, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide despre necesitatea casării deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe în partea respingerii pretenției cu privire la încasarea dobânzii de întârziere, cu emiterea în această parte a unei hotărâri noi, prin care să fie admisă parțial această pretenție.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de SRL „Tiramisa”, a casa parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe în partea respingerii pretenției cu privire la încasarea dobânzii de întârziere, cu pronunțarea în această parte a unei hotărâri noi, în rest decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe de a menține.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Tiramisa”.

Se casează parțial decizia din 02 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 23 iulie 2020 a Judecătoria Orhei, sediul Rezina, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Tiramisa” împotriva Întreprinderii Municipale pentru Achiziții, Comerț și Piețe cu privire la încasarea datoriei, penalității, dobânzii de întârziere și cheltuielilor de judecată, în partea respingerii pretenției cu privire la încasarea dobânzii de întârziere și se pronunță în această parte o hotărâre nouă, prin care:

Se admite parțial pretenția înaintată de Societatea cu Răspundere Limitată „Tiramisa” împotriva Întreprinderii Municipale pentru Achiziții, Comerț și Piețe cu privire la încasarea dobânzii de întârziere.

Se încasează de la Întreprinderea Municipală pentru Achiziții, Comerț și Piețe în beneficiul Societății cu Răspundere Limitată „Tiramisa” suma de 18 977, 12 lei (optsprezece mii nouă sute șaptezeci și șapte de lei doisprezece bani) cu titlu de dobândă de întârziere, calculată pentru perioada 20 noiembrie 2017 – 28 februarie 2019.

În rest, decizia din 02 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 23 iulie 2020 a Judecătoriei Orhei, sediul Rezina se mențin.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Ala Cobăneanu

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Mariana Pitic